

Visiedocument WEC Raad Speciaal Onderwijs: *Speciaal of specialistisch. De kennis en expertise van gespecialiseerd onderwijs in kaart gebracht*, Oktober 2006

Kennismanagement als waardeversneller

In opdracht van de WEC Raad (www.wecraad.nl) hebben ZeroSpace Advies BV (drs. Frank Lekanne Deprez), Catalyse (drs. Siemen Jongedijk) en Understand (drs. (John Hofland) gedurende de periode augustus 2006 – oktober 2006 ondersteuning geboden bij het tot stand komen van het visiedocument “*Speciaal of specialistisch. De kennis en expertise van gespecialiseerd onderwijs in kaart gebracht*”.

De WEC-Raad heeft een visiedocument opgesteld over de ontwikkeling, borging en toepassing van de kennis en de expertise van het speciaal onderwijs. In het document dat is aangeboden aan de *minister van OCW*, wordt uiteengezet welke kennis en expertise in het speciaal onderwijs aanwezig is en wordt aangegeven hoe de expertise in het Voortgezet Speciaal Onderwijs - (V)SO -behouden kan blijven en verspreid kan worden. Voor het opstellen van het visiedocument en het in gang gezette kennisprogramma zijn er veel bijeenkomsten geweest met bestuurders en directies maar vooral met professionals uit het SO-veld. Met het ministerie zal het document en het vervolgtraject worden besproken.

Samenvatting Visiedocument:

Dit is het visiedocument van de WEC-Raad met betrekking tot de ontwikkeling, borging en toepassing van de kennis en de expertise van het speciaal onderwijs (SO) binnen het gehele onderwijssysteem in Nederland. De afgelopen maanden heeft de WEC Raad ten behoeve van het opstellen van het visiedocument en in relatie tot het lopende kennisprogramma, een groot aantal expertise sessies gehad met bestuurders, directies en experts in de sector. Hierbij waren ook een aantal cliëntorganisaties en externe deskundigen op informele basis betrokken.

De WEC Raad wil in het speciaal onderwijs in de komende jaren nog meer dan thans voor alle betrokkenen - de leerlingen voorop - nieuwe uitdagingen en perspectieven bieden voor het verkrijgen van nog beter kwalitatief onderwijs, nog betere begeleiding en optimale leerlijnen en leerrendement.

Visie WEC Raad

De visie van de WEC Raad over de toekomst van de verdere ontwikkeling, borging en toepassing van kennis en expertise binnen het speciaal onderwijs en binnen het onderwijsbestel in Nederland als geheel is als volgt:

- het regulier onderwijs, primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) en Beroeps Voorbereidende Educatie (BVE) is het vertrekpunt. Speciaal onderwijs biedt alleen onderwijs aan geïndiceerde leerlingen waar dat nodig is. De inzet van gespecialiseerd onderwijs vindt voor leerlingen plaats als de kennis en expertise binnen het PO, VO, BVE niet toereikend blijken te zijn of wanneer de leerling de wel aanwezige kennis als gevolg van zijn beperkingen onvoldoende kan benutten;
- het leerling georiënteerd onderwijs vormt de basis in het speciaal onderwijs. Hierin ligt de focus op de geïndiceerde leerling zowel waar het gaat om onderwijs als om onderwijszorg en arbeidstoeleiding;
- de leerkracht is de spil in aanbod onderwijs – op - maat met de ouders als partners;
- vanuit het speciaal onderwijs is er een cruciale en onmisbare rol van de ambulante onderwijskundige begeleiding binnen het PO, VO, BVE en (V)SO.

Over de positionering binnen het onderwijssysteem is de WEC Raad helder. Regulier onderwijs voor kinderen, tenzij het niet zonder speciaal onderwijs kan. Daarnaast gaat het om het uitdragen en dienstbaar maken van de externe kracht van de WEC Raad door het leveren van toegevoegde waarde, kennis, expertise en vaardigheden op en interactie met PO, VO, BVE en (V)SO.

De ambitie van de WEC Raad

Vanuit de visie is de ambitie van de WEC Raad voor de toekomst als volgt samen te vatten:

- Creatie van overtuigende en spraakmakende innovatie in dienstverlening, zowel in het gespecialiseerd onderwijs zelf als voor het PO, VO en BVE;
- Kwalitatief hoogwaardig verder borgen, ontwikkelen en toepassen van kennis binnen clusters van het gespecialiseerd onderwijs, voor zover relevant tussen de scholen binnen de clusters en tussen de clusters van het gespecialiseerd onderwijs;
- Inventief en op grotere schaal borgen, ontwikkelen en toepassen van kennis en expertise in de relatie tussen het gespecialiseerd onderwijs met het PO, VO en BVE;
- Intensieve interactie, kruisbestuiving en (waar mogelijk en nodig) integratie van het gespecialiseerd onderwijs aan geïndiceerde kinderen en het PO, VO en BVE.
- Verder expliciet maken van toepassingen van waardevolle kennis en expertise in het gespecialiseerd onderwijs en versterken van het gebruik in het PO, VO, BVE, (V)SO.

Met deze visie en ambitie wil de WEC Raad op genoemde terreinen tempoversnellingen aanbrengen. Zij willen meer neerzetten en ook meer zaken op de nationale onderwijsagenda zetten.

Kennisgebieden

De WEC-Raad, de clusterverenigingen en experts uit het veld hebben in een eerste fase gewerkt aan het expliciet maken van de beschikbare expertise in het speciaal onderwijs. Hieruit is een voorlopige inventarisatie van kenniskaarten ontstaan die richting geven aan welke expertise van het gespecialiseerd onderwijs behouden moet blijven en welke verspreid moeten worden om de kennis en handelingsbekwaamheid in het PO, VO, BVE, (V)SO te vergroten. Gezamenlijk vormt dit de basis voor het (verder) ontwikkelen van de interne kracht van de WEC Raad om met partners de ondersteuning en zorg voor geïndiceerde leerlingen in te regelen om aantoonbare resultaten te behalen.

Het kennisprogramma van de WEC Raad

Op basis van het belang van kennis en expertise, de 'kenniskaarten' van de clusters binnen het speciaal onderwijs en de uitdagingen die er zijn om de kennis nog beter te ontwikkelen, borgen en toe te passen heeft de WEC Raad samen met de clusterverenigingen een kennisprogramma ontwikkeld. Het bevat de volgende componenten:

- Uitwerken van de kenniskaarten van de clusters binnen het speciaal onderwijs;
- Prioriteren voor borging, ontwikkeling en toepassing van kennis en innovatie;
- Afstemming tussen de behoeften vanuit het PO, VO en BVE en de kennis van het gespecialiseerd onderwijs;
- Strategische keuzen van in regio's mogelijke onderwijs- zorg- en werkarrangementen. Gezien de sterk uiteenlopende leerlingenaantallen van de clusters zal de aard en omvang van de regio's tussen de clusters differentiëren;
- Uitgewerkte positioneringsscenario's voor de ambulante begeleiding – zowel voor de geïndiceerde terugplaatsings - als preventieve vorm;
- Bepaling van gewenste clusteroverstijgende sturing van de WEC-Raad op borging van kennis, kennisuitwisseling en relaties kennisinstellingen;
- Blijvende investering in, ontwikkeling van ontbrekende en op toepassing gerichte kennis/expertise door universiteiten en onderzoeksinstellingen.

Het programma bevat zowel voor de WEC-Raad als voor de clusterverenigingen een groot aantal activiteiten en targets die moeten worden gerealiseerd. De WEC Raad wil dit in een hoog tempo uitvoeren. Naar verwachting zullen zij dan ook in het *voorjaar van 2007* de resultaten van onze kennisprogramma presenteren.

Toegevoegde waarde

De WEC Raad is niet alleen speciaal onderwijs. Zij zijn vooral ook gespecialiseerd, met een duidelijke toegevoegde waarde voor de geïndiceerde leerling waarvoor specialistische kennis, expertise, ervaring en vaardigheden nodig zijn in nauwe interactie met docenten uit het PO, VO en BVE, de ouderverenigingen en de overige (kennis)instellingen. Het speciaal onderwijs is een sector die 'ervoor gaat' en waar kennis zich in hoog tempo ontwikkelt, vernieuwt en tot waarde wordt gebracht. Daardoor levert deze sector een heldere bijdrage aan de behoefte van diverse belanghebbenden om voor geïndiceerde leerlingen in Nederland een plaats te bieden met voldoende levens- en leerrendement.

De WEC Raad hoopt met dit visie document een ieder te inspireren de toegevoegde waarde binnen het onderwijsbestel in Nederland nog scherper in beeld te brengen en vervolgens samen met hen verder uit te bouwen. Dat is niet alleen zinvol en goed voor de jongeren aan wie onderwijs wordt gegeven en die worden begeleid. Het is ook goed voor de omgeving (waaronder de ouders) en andere betrokkenen in dit proces. Niet in de laatste plaats het PO, VO, BVE en het (V)SO zelf.

